

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN

Uredništvo in upravljanje je v Ljubljani, Gradišče štev. 17/1. — Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čeku. — Ljubljani 11.953. — Štev. telefona 552. —
 Množična za ozemlje SHS: letno D 60.—, za pol leta D 30.—, za četrt leta D 15.—, mesečno D 5.—, — Plača in toži se v Ljubljani

LETO V.

LJUBLJANA, dne 29. julija 1922.

ŠTEV. 89.

List stane od 1. marca 1922:
 celoletno Din 75.—, t. j. (K 300.—);
 polletno Din 37.50, t. j. (K 150.—);
 četrtletno Din 18.75, t. j. (K 75.—);
 mesečno Din 6.25, t. j. (K 25.—).

„Pobijanje“ draginje.

Skoro v vsaki številki Uradnega lista pokrajinske uprave za Slovenijo se razglasa razsodbe posebne vrste. Citateljem Uradnega lista ni potrebno posebej razlagati, katere razsodbe mislimo, vsaj se ne razglasa v našem Uradnem listu sedaj skoro nobene druge razsodbe, nego samo one, s katerimi kaznujejo okrajna sodišča naše trgovce radi „navijanja“ cen in kdo bi se tudi sploh mogel danes v tako idealnih časih pregrešiti proti zakonu tako hudo, da bi zaslužil, da ga kaznuje sodnja na zapor, denarno kazen in da ga vrhu tega še postavi na sramotilni oder s tem, da objavi v uradnem listu njegovo ime. Človek, ki ni še navajen na tako razglajenje razsodb strmi, ko zagleda prvič to srednjeveško institucijo. Zdi se mu nemogoče, da se še danes v kulturni državi postopa tako brezobzirno ravno proti onemu sloju državljanov, kateri bi zaslužili v teh časih največ obzira, ker spada med najvažnejše graditelje našega novega gospodarskega ustroja.

Kdor ne gleda z nekoliko bolj kritičnim očesom na razmere, ki se odigravajo na gospodarskem polju, kdor presoja dogodka zgolj s stališča nerazsodne, slepe mase, bo morda odobral to srednjeveško, javno žigosanje posameznih oseb, vsaj je v očeh nerazsodne mase edini povzročitelj vsega zla trgovec in samo trgovec. On je zakrivil draginjo, on je kriv nereda v naši državi in on mora torej plačati za vse! Taka je mentaliteta današnje mase. Toda se li smemo čuditi nerazsodnosti in omejenosti onih konsumentov, ki ne iščejo vzroka za sednajo svetovno krizo globlje in dalje nego pri domačem trgovcu, kateri jih slučajno zalaga z moko, sladkorjem, manufakturo itd., ako si sam minister ne zna drugače pomagati, nego da se loti „pobijati“ draginjo s takšno, po sili spakedrano naredbo. V razglašeni razsodbi ni navadno navedeno „hudodelstvo“, katero je zakrivil obsojeni trgovec, citira se pogosto samo člen protidraginjskega zakona in človek, ki ne pozna strogosti, s katero se izvajajo v Sloveniji zakoni, bi si gotovo mislil, da je obsojenec zakrivil najmanj nekaj umorov, vsaj prinašajo službene novine običajno samo sklepe, s katerimi se proglašajo posamezniki za hajduke, odpadnike, za ljudi, katere sme vsakdo, ki na njih naleti, razstreliti. Ne pride mu niti od daleč na misel, da bi mogoče dvomili nad objektivnostjo in pravičnostjo naših sodnikov, povdarjati hočemo le to, kar smo na tem mestu že ponovnokrat izrekli in kar se je zahtevalo že na mnogih shodih, da se s takimi zakoni in s takim postopanjem ne dá pobijati draginje. Protidraginjski zakoni sami niso danes, ko imamo blaga v preobilici na razpolago več na mestu, da bi ž njimi pobijali draginjo, še manj pa z zakoni, ki so tako nerodno prirojeni, kakor je naš.

Zakonodajalec je v členu 22. zakona o pobijanju draginje določil, da ima minister za socialno politiko predpisati pravilnik za izvrševanje tega zakona. Kakor nam je znano, se je glede tega pravilnika vršila že davno pri tukajšnji vladi anketa, na kateri so zastopniki različnih korporacij podali svoja mnenja, v kolikor je nujno potrebno, da se protidraginjski zakon spremeni oz. spopolni. Tudi nam je znano, da so trgovske zbornice, gremiji itd. vposlali tozadevno na vlado svoje pismene elaborate, toda pravilnika še danes nimamo, a zakon se izvaja brezobzirno dalje, tako kakor ga pač more tolmačiti vsak, po svojem lastnem prostem prepričanju. Da pa je zahteva po pravilniku oziroma po ukinitvi zakona v zadnjem času v drugih pokrajinah nekoliko poglobila, ni čuda, vsaj se drugod, osobito pa v Srbiji ta zakon že davno več ne izvaja, toda Slovenija je preveč oddaljena od Beograda, da bi se slišale do tja pritožbe slovenskih pridobitnih krogov. Tudi jim tam bore malo leži na tem, da se slovenskega trgovca, ki si je znal s svojo znano solidnostjo, poštenostjo in trudom priboriti dobro ime, z razsodbami take vrste moralno popolnoma uniči. Kaj pomeni kazen take vrste, ve samo tisti, ki zna ceniti svojo poštenost in svoj značaj. Toda ako ne računajo v Beogradu več s poštenostjo in častjo posameznikov, bi se morali zavzeti vsaj za usodo naše trgovine, ki pod težo takih protigospodarskih naredb peša, peša vedno bolj, in preti da bo svoje funkcije popolnoma odpovedala. Naš zakon ne pobija draginje, ampak nasprotno on jo ustvarja, ker ubija legitimno trgovino, ki je edina v stanju, da razdeli dobrine enakomerno po vseh pokrajinah, da spravi tako ponudbe in vprašanja po blagu v ravnotežje, kar mora povzročiti rešitev sedanje krize, ter s tem tudi padanje cen.

Protidraginjski zakon, kakor ga že ironično imenujemo, je izdalo ministrstvo za socialno politiko, ono ministrstvo, ki je v zadnjem času doseglo svetovni rekord z zakoni o zavarovanju vseh mogočih vrst. Ali ne misli ministrstvo za socialno politiko, da bi posvetilo malo pažnje tudi naši trgovini, kateri je s svojimi protidraginjskimi zakoni prizadelo najhujše udarce? Ali ne vodi ministrstvo pravnobnih računov o tem, kakke posledice rodi taki ukrepi? Slovenska trgovina stoji ob prepadu in zadnji čas je, da se gospodje v Beogradu vzdramijo, da se zavedajo, kam vodi njih politika. Proč s takimi demagoškimi odredbami, ki so samo pesek v oči masam, a v bistvu ne prinašajo konsumentom niti najmanjše koristi. Nujno potrebno je, da se izda pravilnik, v katerem bi se naj upoštevalo že davno vposlane izjave pridobitnih krogov, oziroma, da se protidraginjski zakon, ki je naši legitimni trgovini povzročil že dovolj zla, popolnoma ukine!

Trgovci, industrijalci, ali ni žalostno da še danes ne stoji

„TRGOVSKI DOM“!

Prispevke sprejema:

„Trgovski dom, Ljubljana“
 Gradišče 17.

Zborovanje obrtnikov Slovenije v Ljubljani.

(Konec.)

G. Ogrič nadaljuje: Čim večji aparat, tem manjša je opora. Sem proti centralizaciji v Zagrebu, ker bodo s to centralizacijo nastali velikanski stroški. Zato moramo gledati, da razbijemo centralizacijo v Zagrebu. Če imamo centralo za Slovenijo, bo to popolnoma zadostovalo. Zagrebške centrale pa mi ne bomo mogli kontrolirati. Zahtevamo takojšnjih volitev!

Konstatira, da je še vse premalo stanovske zavesti med obrtniki. — Graja zlasti ljubljansko obrtništvo kot premalo delavno, ker sicer bi ne trebal, da sta obrtni društvi št. Vid in Zg. Šiška sklicali ta velevažen in prepotraben sestanek.

G. Igljč predlaga, naj se izvoli odbor, ki naj razmotriva in ugotavlja naše zahteve. Zlasti pa naj ima ta odbor to nalogo, da odstrani dosedanje gospodarstvo.

G. predsednik prekine za pet minut zborovanje v svrhu razgovora o volitvah v odbor.

Po odmoru so bili voljeni v odbor sledeči gospodje: Franchetti in Igljč Ljubljana, Černe Zg. Šiška, Jeločnik št. Vid. Polak Kamnik, Ogrič Novo mesto, Krenčič, Zagorje, Kralj Brežice.

Ob 13. uri 40 min. je bilo zborovanje za eno uro prekinjeno.

Po odmoru se je vnela živalna debata o resolucijah, ki naj bi se stavile na merodajne oblasti. Iz dopisov, ki so došli kot odgovori na razposlane pozive je razvidno, da je vse obrtništvo cele Slovenije za decentralizacijo.

G. Franchetti omenja, da ne kaže, da bi nastopili proti centralizaciji, ker bi bilo to delo neuspešno in neizvedljivo. Povdarjamo pa, da se je to preko nas zgodilo in proti temu ugovarjamo! Predvsem mora vsebovati resolucija točko, da nočemo še naprej trpeti takih uradnikov v centrali. Denar, ki preostane, mora ostati v Sloveniji in ga je tu naložiti. — Zahtevamo, da se zakon izpremeni v tem smislu, da se ustanovi sosvet, ki bo dajal centrali nasvete.

Gosp. Meglič povdarja, naj se kot prva točka v resoluciji navede, da je vse obrtništvo za decentralizacijo, ker le v taki organizaciji najde zaupanje in prepričanje, da bo preostanek denarja šel v korist obrtnikov tistega okraja. Če pa centralizacija ostane, naj se jo stavi pod najstrožje nadzorstvo.

Gosp. Ogrič se popolnoma strinja s predlogom tovariša Megliča, ker nima pomena, da bi upoštevali tako vodstvo na Hrvaškem.

Gosp. Kralj iz Brežic nasvetuje, da bi se stavilo v resolucijo tudi prosto volitev oz. izbiro zdravnika, kar pa je bilo zavrnjeno, ker bi bila taka prosta izbira kvarna za zavod.

Nato je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija, ki jo je poslati ministrstvu za socialno politiko v Beogradu in poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani:

Ministrstvu za socialno politiko v Beogradu.

Zastopniki obrtnikov cele Slovenije, zbrani dne 17. julija 1922 na

protestnem zborovanju v Ljubljani odločno in poslednjikrat pozivljamo vlado in Ministrstvo za socialno politiko, da nemudoma izpolni želje in zahteve celokupnega slovenskega obrtništva ter končno vendar enkrat uredi do neba kričeče, koruptne razmere pri centralizirani bolniški blagajni. Dovoljuje si zategadelj staviti nastopno resolucijo:

Obrtništvo cele Slovenije zahteva decentralizacijo bolniške blagajne pri okrajnih glavarstvih in to iz razloga cenejega aparata, ker obrtnik v svojem okolišu ve poiskati cene lokale, cene uradne moči, dalje iz razloga, ker ima le v tej obliki polno jamstvo, da bode vplačani denar izključno le obrtnemu stanu v prid.

Ako pa današnja centralizirana bolniška blagajna da jamstvo, da bo zbrani kapital nudil izključno le obrtniku korist — pri tem pa uvede v svoji upravi največje štedenje — se obrtništvo sicer ukloni centralizaciji, absolutno pa ne dovoljuje, da se je centrala prenese v Zagreb, da bi z obrtnim denarjem katerikoli drug faktor razpolagal in tako revno obrtništvo zatiral.

Zabranjuje pa obrtništvo najkategoričneje, da bi se preko njega in brez njegove vednosti kovali zakoni, ki se tičejo obrtnih interesov, kajti v demokratični državi je najmanj kar se more zahtevati to, da se interesirani krogi o nameravanih zakonih obvestijo in pritegnejo k posvetovanju.

Na dosedanje kompromitirano upravo in uradništvo centralizirane bolniške blagajne nima celokupno obrtništvo nobenega zaupanja in zahteva takojšnjo njih odstranitev.

V pogledu že dolgo obljubljenih, pa še ne razpisanih volitev v obstoječo bolniško blagajno se zahteva takojšnji razpis volitev na podlagi paritete pri čemer pa imej vsak volilec le en glas.

Obrtno šolstvo.

Po zaključitvi debate o bolniški blagajni, se je načelo prevažno vprašanje o obrtnih šolah. Obrtništvo bo zamoglo napredovati le ob dobri strokovni naobrazbi. Podeželske šole po večini še niso otvorene, ker ni zato potrebnega denarja. Država sicer prispeva dve tretjini k stroškom, a ostala tretjina ni krita, ker občinski zastopi, ki sestoje večina iz kmetijskega stanu, ki nima interesa na obrtnem šolstvu, nočejo nositi teh stroškov. Zato je pozvati vlado, da v tem pogledu občine razbremeni in prevzame vse stroške država, t. j. obrtne šole naj se v splošnem podržavi.

G. Ogrič povdarja, da je od strani sekcijskega svetnika g. Marna obljubljen, da bo gledal na to, da se vprašanje obrtnega šolstva v tem smislu ugodno reši. Predlaga, naj se stavi tozadevna resolucija.

Gosp. Franchetti: Posrečilo se je preteklo leto obrtne šole v Ljubljani spraviti na pravi tir. Zlasti obrtna zbornica je po mojem posredovanju priskočila z velikimi svotami na pomoč. Te svote se bodo pa v prihodnje gotovo še zvišale. Kljub temu pa so šole v nevarnosti, ker je država skrhala svoje prispevke. Edina rešitev je podržavljenje. Nato je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija:

Ministrstvu za trgovino in industrijo v Beogradu.

Zastopniki obrtnikov cele Slovenije, zbrani dne 17. julija 1922 v Ljubljani na protestnem zborovanju odločno pozivljamo vlado in ministrstvo za trgovino in industrijo, da nemudoma izpolni želje in zahteve celokupnega slovenskega obrtništva, katere izražamo v nastopni resoluciji:

Ker je obrtnik istovetno z drugimi stanovni odločujoč državotvoren faktor in more kot tak uspevati in napredovati le ob popolni strokovni naobrazbi, zahtevamo, da se koj s prihodnjim šolskim letom otvorijo vse obrtne nadaljevalne šole v Sloveniji, kjer se je že kedaj pouk vršil.

Zahtevamo, da se korigira člen 135 zakona o obrtnih šolah razglašene v Službenih novinah št. 105, izdanih dne 15. maja 1922, ki naj se glasi, da se morajo ustanoviti obrtne nadaljevalne šole povsod, kjer je najmanj 30 vajencev.

Zahtevamo nadalje, da se korigira tudi člen 2. istega zakona, ki imenuje obrtne šole ali državne, ali pol državne in privatne, v toliko, da so vse obrtne šole, razven one velikih industrijskih podjetij, državne ter jih vzdržuje država.

Po živahnem razgovoru, ki se je vnel pri slučajnostih in tikal vprašanja, kako splošno obrtništvo dvigniti in ga enotno organizirati, je g. predsednik ob 17. uri 45 min. zaključil lepo uspelo zborovanje in zahvalil navzoče na tako veliki vztrajnosti.

M. Savič:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

Ako bi bila odgovarjala organizacija živinskega trga v Beogradu hitremu dovozu in odvozu obnovne živine, ako bi bila omogočena oskrba celih okrajev z živino na ta način, da bi se bilo pripeljalo živinske kupce iz Srbije na sejme v Belovarju, Sarajevu itd. in bi se bilo po sejmah odprenilo direktni vlak do Mitrovice—Beograda ali iz Sarajeva do Višegrada in, da bi se bilo še drugo potrebno ukrenilo, potem ne bi bilo več treba, da se drži še sedaj mejo zaprto za ložjo vrsto živine, ker bi se bilo že celo prebivalstvo oskrbelo z živino in bi se bilo tudi sedaj lažje oskrbelo. Onemogočeno pa bi bilo tudi ogromno tiho-tapstvo in država bi bila imela od izvozne carine lep dohodek. Toda more se računati, da v toku enega leta ne bo več potreba prepovedati izvoza, ako se omogoči lažji prevoz živine v opustošene kraje.

Živinoreja je važna iz treh ozirov in sicer: 1. Z ozirom na produkcijo volov za delo, 2. z ozirom na rejo klavne živine in 3. z ozirom na produkcijo molzne živine za mlekarstvo, pa bodisi,

da se goji živina edinole za eno teh posameznih svrh, ali, da se te svrhe več ali manj medseboj kombinirajo. S produkcijo živine za delo se bavijo izključno oni kraji kjer so še patrijahalno gospodarji, planinski kraji, kakor v Srbiji, Bosni in Hercegovini, Dalmaciji, Črni Gori in enem delu Hrvaške in Slavonije, kjer se bolj gleda na število goved, kakor pa na kvaliteto in kjer se glavna svrha doseže z velikim številom čim bolj cene živine, ki se poleti redi v glavnem od paše na državnih in občinskih pašnikih po zimi pa s slamo in lesniko. Taka živina je mesnata in debela samo na jesen. Tak sistem je bil opravičen pri slabih veterinarskih razmerah in vsled lahkega prenašanja živalske infekcije ter je večje število dajalo jamstvo za ostanek, pri velikih pašnikih pri pomanjkanju zimske živalske krme in pri uporabi živine za klanje za ženitovanja in proslave v jeseni ter za sušenje mesa. Čim bolj pa prehajajo ti kraji k denarnemu intenzivnemu gospodarstvu tembolj bi bilo treba iz obstoječih pasmi živine izbrati plemensko živino, ter jo bolje negovati in stremeti za tem, da se rasa izboljša.

Ako bi tako delali, kakor se je delalo na Francoskem, bi dobili s prebiranjem tudi od domače drobne živine debelejšo, bolj mlekanosno in hitreje dozrevajočo živino. Radi tega se mora: 1.) vršiti najstrožji poletni pregled bikov po celi državi in se mora pobiti vse kar je drobnega in zakrčljavega, ohraniti se mora le bolje in najboljše se mora negovati; 2.) mora se širiti interes za pridelovanje krmilnih rastlin, kakor detelje, lucerne, krmne repe in tem podobnih ter namakati travnike; 3. propagirati se mora uporabo slamoreznic in podobnih strojev, dalje se mora skrbeti za kuhanje krmil in za zgradbo dobrih staj ter hlevov; 4.) propagirati se mora koristnost intenzivnega mlekarstva in sicer posebno zadržnega mlekarstva; 5.) skrbeti se mora za zboljšanje občinskih in državnih pašnikov, kakor se dela v Alpah, da bodo od leta do leta izdatnejši in ne kakor so sedaj vedno slabejši in slabejši.

Tam kjer se goji živina radi mesa kakor naprimer v Moravski in Timoški dolini, v Požeški, Zagrebški, Križevski, in Belovarski županiji bi bilo treba vpletati poseben način prebiranja, da bi se iz obstoječe rase dosegla še zgodnejša zrelost živine in ona vrsta mesa, ki se našim odjemalcem v Avstriji, Nemčiji in Švici, najbolj dopade. V vseh krajih, kjer se intenzivno gospodarji, kjer je podlaga denarno gospodarstvo, je treba propagirati intenzivno mlekarstvo na zadržni podlagi in sicer predvsem med malimi kmeti, ker je mlekarstvo, ki je obstajalo na veleposestvih prenehalo s koncem veleposestev. V vsakem slučaju bi bilo treba delovati na to: 1.) da se doseže čim boljše in cenejše oskrbovanje mest v naši državi

z mlekom in, da se zopet obnovi predvojna aprovizacija okolišnih mest, kakor Reke, Opatije, Trsta, Gorice in Soluna z mlekom iz naše države in na našo korist; 2.) da se doseže izdelovanje finjših vrst sira in boljše vrste surovega masla za domačo porabo, kakor tudi, da se ga po možnosti izdeluje za izvoz. V to svrhu bi bilo treba osnovati živilnoredske-mlekarske šole s tečaji v katerih bi se bilo poučevalo umno živinorejo, zadržno mlekarstvo in tehniko izdelovanja finih sirov in surovega masla.

Enako bi bilo treba omogočiti osnivanje zadrž, dovoljevanje brezobrestnega kredita za mlekarke instalacije in za nakup mlečne živine, kakor tudi za tiskanje natančnih mlekarstvo tehničnih knjig o izdelovanju sira in surovega masla, ter razširjanje primerne gospodarske literature med ljudstvom, kakor tudi prirejanje začasnih tečajev po vseh naših krajih. Velika ovira racionalne živinoreje je dandanes veliki riziko v slučaju bolezni, kar izvira iz slabega živino-zdravniško-policijskega stanja pri nas, ter pomanjkanja zdravnikov in neupoštevanja veterinarskih odredb.

Da bi se doseglo v resnici rentabilnito racionalne govedoreje, bi bilo treba uvesti vse veterinarsko policijske ukrepe in jih najočnejše izvrševati, dalje vzgojiti čim večje število delazmožnih živilnozdravnikov za pobijanje in onemogočanje živalskih bolezni, ter za zdravljenje živine, ker stojimo v tem oziru najslabše. Ko ne bo več nevarnosti, da živina pogine, potem se bo tudi kapital lažje posvetil intenzivni živinoreji, mlekarstvu, gojitvi živine za meso in sicer v privatnih kakor tudi v zadržnih podjetjih. Zavarovati zdravje živine pomeni omogočiti najintenzivnejše gospodarstvo z živino. Zavarovati zdravje živine pomeni zavarovati narodno blagostanje. In če je temu tako, potem je treba storiti vse, da se ga zavaruje, ker je zdravje živine največji narodni interes za katerega se do sedaj ni nikdo brigal.

Romunija in nje finance.

Romunija je eden onih naših sedov, s katerim upajmo, da bomo živeli v miru in slogi. Že dosedaj smo stali z njo v precej ozkih političnih zvezah, saj je Romunija član male antante in tudi trgovina med obema državama se je prav lepo razvijala. Sedaj po poroki kralja Aleksandra in romunske princeze Mari-ole pa je jasno, da se bodo tako politične kakor tudi gospodarske zveze še bolj utrdile. Nekateri listi so že takoj po poroki vedeli poročati, da smo z Romunijo sklenili nekako tajno vojaško pogodbo, ki bi bila naperjena v prvi vrsti proti Rusiji. Taka pogodba bi seveda za mirno

sožitje na Balkanu ne bila ravno koristna, ker je popolnoma gotovo, da bo Rusija prej ali slej zahtevala revizijo besarabskega vprašanja. Zato upajmo, da so te vesti prenačljene in neutemeljene.

Romunija je na prirodnih dobrinah zelo bogata dežela in je posebno znana vsled svojih izdatnih petrolejskih vrelcev, rudnikov in vsled velikih zalog žita. Kljub temu njene finance niso ravno zavirljive. Finan-
ce pa so za presojo moči kake države gotovo najbolj važen faktor.

Pred vojno je imela Romunija 1 milijardo 795 milijonov zlatih lejev dolga v deloma 4%, deloma v 5% posojilih v državi. Ta notranja posojila se prično amortizirati leta 1924. in bo njihova amortizacija končana leta 1960. Njihov emisijski kurz je 80 do 90. Posojila v inozemstvu pa so znašala 1 milijardo in 130 milijonov zlatih lejev. Na vsakega prebivalca predvojne Romunije je prišlo približno 227 lejev državn. dolga.

O sedanjem stanju romunskih financ pa dobimo popolnoma zanesljive podatke v proračunskem načrtu, ki ga je finančni minister predložil parlamentu. V tem proračunskem načrtu za leto 1922. do 1923. najdemo sledeče zanimive podatke:

Predvojni dolгови:		mil. lejev
Notranje posojilo		800
Posojila v Angliji		301.6
Posojila v Italiji		10
Skupaj		1111.6
Medvojni dolгови:		
Notranja posojila		1350
Posojila v inozemstvu		252.2
Skupaj		1602.2
Povojni dolгови:		
Notranja posojila		3923.1
Posojila v inozemstvu		538.7
Skupaj		4461.8

Dalje znašajo posebna posojila v letih 1920 in 1921 skupaj 13.603.9 milijonov lejev.

V teku poslednjih šest let so se romunski dolгови v inozemstvu povečali za 3076 milijonov zlatih lejev in znašajo sedaj skupaj 4206 milijonov.

Leta 1914. je bilo romunsko narodno premoženje cenjeno na približno 25 milijard lejev in je bilo približno 3 milijarde dohodkov. Njihova minimalna današnja vrednost znaša 50 milijard in je dohodkov okroglo 6 milijard.

Vojna je Romunijo stala 10 milijard.

(Konec prih.)

Razširjajte Trgovski list!

Podlistek.

Od začetnika do popolnega trgovca.

(15. nadaljevanje.)

S tem poglavjem bi torej končali. Zda boste vsi pomagali pri kalkulacijah cen, ki se, kakor ste najbrž že videli, vpišejo v kalkulacijsko knjigo. Poleg tega si naložite še dve pomožni knjigi, namreč tovarniško knjigo, z abecednim registrom vseh pristanišč, v katera odpošiljamo blago; v njo napravite, kakor hitro je izkalkulirana kaka tovarnina, dotično zabeležko. Torej pri Kristjaniji na primer tovarnino za olein Marseille-Hamburg 20 mark + 13% za velike sode in 20 mark + 20% za sodečke; Hamburg-Kristjanija 10 mark + 13% oziroma 10 mark + 20% za 100 kg netto teže. Dalje si naložite tudi »Seznam agentov« z njihovimi pogoji.

Četrto poglavje.

Fric pride v špedicijski oddelek. — Kaj je špedicija in kaj ima delati špediter? — Nakladanje na ladje in transitni promet. — Adolf postane fakturist. — Katere podatke mora vsebovati faktura. — Fric popolnoma zaposlen pri delu. — Izgubonosna kalkulacija tovarnine. — Kupčija na šlovelkoljubni podlagi. — Dostavek k pouku o špediciji. — Transportno zavarovanje blaga. — Previsoko zavarovanje ni priporočljivo. — Kaj ima storiti prejemnik blaga, če zasledi poškodbo? — Dokazilo o poškodbi. — Kdo nosi odgovornost? — Važnost spremnih listin. — Meja zahtev prejemnika blaga.

Ker je gospod Krej Kurtu in njegovim bratom celo kalkulacijo natančno razložil, jim ta ni več delala težav in le tu in tam so še morali prokurista vprašati za svet.

Samo enkrat se je dogodila pomota. Ernst je namreč na vprašanje iz Gefle, po kaki ceni bi se lahko dobavila dva sodečka kokosovega olja, izračunal tovarnino na podlagi 20 M za 1000 kg iz Hamburga in vzel vsled tega za ta dva sodečka po 216 kg brutto tovarnino 2 marki za 100 kg, dočim je zaračunala parniška družba zaradi male količine takozvano minimalno tovarnino, in sicer 15 mark za ta dva sodečka, torej okoli 7 mark več, kot je upošteval Ernst.

Prokurist je poučil Ernsta, da se morajo razumeti tarifne postavke parniške družbe vedno za najmanj okroglo 1000 kg, in da se za male pošiljke do 5—600 kg skupne teže ne računa več s postavko za 1000 kg, ampak z minimalno postavko za celo pošiljatev. »Pri parniški družbi ali

dotičnih agentih morate, Ernst, vedno vprašati, pri kateri količini se začne minimalna tovarnina. Če ne dobite pravočasno pojasnila, pišite dotičnemu odjemalcu, da se razumejo navedene cene za naročilo najmanj 1000 kg, in da gre pri manjših pošiljках razlika med navadno in minimalno tovarnino na stroške odjemalca, ali še boljše, ne oferirajte takih manjših pošiljatev nikoli tovarnine prosto, ampak enostavno prosto krov Hamburg. — Pri manjših pošiljках se mora upoštevati tudi minimalna postavka za vozarino in, sicer znaša ta pri teži 5—600 kg večinoma isto toliko kot za 1000 kg ali tudi več, če se mora blago posebej voziti in je poleg tega pot do parnika precej dolga. Da se ognemo za vedno takim in enakim pogreškom, je najboljše, da se vsi po vrsti nekaj časa bavite s špedicijo. Na ta način se boste seznanili z vsemi vrstami blagovnega transporta, s kalkulacijo tovarnine in drugimi važnimi točkami. Pri vas, Fric, začnem in vas dodelim od prihodnjega tedna dalje gospodu Reschu, našemu špedicijskemu uradniku. Boste torej drugi špediter in poleg tega podpirali gospoda Rescha pri nadzorovanju in kontroli našega skladišča. —

»Torej, Fric, ti hočeš postati naš špediter!« pripomni gospod Faldbach zvečer pri družinski mizi, »ali pa tudi veš, kaj je sploh špedicija?«

»Toda, papa, saj vendar nisem noben novinec več v trgovini in sem imel priložnosti v izobilju, da sem opazoval, kaj delamo z došlim in izišlim blagom.«

»To pač verjamem, toda kljub temu se boš moral še veliko učiti v špedicijskem oddelku, akoravno se mi ne pečemo s špedicijo kot z obrtjo, to je, mi ne oskrbujemo odpošiljanja blaga po prevaževalcih za tuje, ampak za našo lastno tvrdko.«

»Po prevaževalcih, papa? Ti pač postajajo dandanes vedno bolj redki!«

»Oho, sinko moj, ti si misliš poč prevaževalci pač enostavno voznike, ki brezskrbno sede na svojih vozovih, ali pa veselo pokajoč z bičem hodijo poleg. Ti so le tedaj prevaževalci, če vozijo za svoj lasten račun, in so potem odgovorni dotičnemu, ki jim zaupa blago v odpošiljatev. Če so pa, kot v večini slučajev, le špediterji nastavljeni, potem je ta prevaževalec napram lastniku blaga. Dalje so železnice in paroplovne družbe prevaževalci vsega blaga, ki se transportira po njih.

(Dalje prih.)

Izvoz in uvoz.

Izvoz drv iz Jugoslavije. V teku tega leta smo izvozili 500 tisoč vagonov drv. Od tega je Slovenija sama izvozila 300.000 vagonov.

Narodno gospodarske zadeve.

Industrija.

Nov solni rudnik. Na Mačevici-planini pri Tuzli v Bosni so odkrili nov solni rudnik. Sol se nahaja v velikih plasteh. Najdišče je pregledala posebna komisija ministrstva za šume i rude.

Nova tovarna za vagone. Tvrdka Böhler v Kapfenbergu namerava kupiti v Jaršah pogoreli Majdičev mlin ter postaviti tovarno za vagone.

Tovarna za umetno svilo. V Theresienthalu (Hostana) v Čehoslovaški se je ustanovila tovarna svile pod naslovom »Prva čehoslovaška tovarna za izdelovanje umetne svile«.

Stavka tekstilnih delavcev v Rusiji. Tekstilni delavci v Moskvi so v protest zoper znižanje med napovedali enodnevno stavko, ki je prva večja stavka po izbruhu revolucije v Moskvi.

Obrt.

Kamnoseški mojstri. V svrhu ustanovitve strokovne zadruge kamnosekov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani se vrši v petek, dne 4. avgusta 1922 popoldan ob 3. uri v pisarni deželne zveze obrtnih združenj v Ljubljani, Bethovnova ulica 10 (palača trgovske in obrtniške zbornice) sestanek kamnoseških mojstrov ter se prosi, da se sestanaka vsi kamnoseki zanesljivo udeležijo.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru.

(Od 8. do 17. septembra.)

Dovoz razstavnih predmetov. V svrhu pravočasne opreme razstavnih prostorov je nujno potrebno, da se dostavijo razstavnih predmeti (izvzemši vrtarstvo) najkasneje do 3. septembra na razstavni prostor. Posebej pa se opozarja vseh razstavljalcev, da pozneje došli predmeti ne pridejo več v poštev za ocenitev in dodelitev nagrad in diplom. Zato prosimo vse obrtnike v tem pogledu posebne točnosti.—**Za prenočevanje tujcev** bo skrbel stanovanjski odsek razstavnega odbora, ki je te dni začel poslovati. V vseh stanovanjskih zadevah se je obračati izključno na ta odsek, da se na ta način prepreči odiranje tujcev in ohrani mesto na dobrem glasu. Pri naročilih je natančno navesti dobo za katero se želi stanovanje ter število sob oziroma postelj. Za časa razstave bo vršil stanovanjski odsek permanentno službo na kolodvoru in v svoji pisarni Aleksandrova cesta 22. **Delo na razstavnem prostoru** se je te dni pričelo in lepo napreduje. Pričela se je zgradba paviljonov za vrtarski oddelek in za vinsko razstavo. Ograja v Prešernovi in Razlagovi ulici z velikimi reklamnimi ploščami bo te dni izgotovljena.—**Vsa pojasnila glede razstave** da je pisarna razstavnega odbora na Aleksandrovi cesti št. 22. kamor se je obračati bodisi pisмено ali ustmeno.

Denarstvo.

Neve rumunske novčanice. Rumunska Narodna banka bo izdala nove novčanice po 20, 100 in 500 lejev. Nove novčanice se tiskajo v Franciji. Stare novčanice se bodo zamenjavale 1. septembra 1922.

Carina.

Povišanje izvozne carine. Z ozirom na bližajočo se izvozno sezono in valutno situacijo je finančno ekonom. komite sklenil, da se s 1. avgustom poviša izvozna carina za pšenico in rž od 30 na 50 Din. za 100 kg, za oves in ječmen od 10 na 20 Din, za opij od 500 na 800 Din, za svinjako mast od 150 na 300 Din, za gosjo mast od 200 na 400 Din, jajca od 200 na 300 Din, za oljnatost semena od 200 na 300 Din. Nova je izvozna carina za jedilno olje, 200 dinarjev; za med 100 Din, za perje od perutnine 200 Din, za perutnino, živo in zaklano 150 Din; za zdrob 20 Din.

Nove trošarine. Finančni odbor je sprejel predlog fin. ministra, da se doboči na 1 kg sladkorja trošarina na 1 Dinar.

Promet.

Odredba o prometnem omejenju. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je z ozirom na nedostatek žita in mleviskih produktov, ki je zavlada v Sloveniji, posebno v Ljubljani, zbog omejenja prometa, brzojavno zaprosila Direkcijo državnih železnic v Zagrebu, da se izpremeni odredba o prometnem omejenju z dne 17. julija t. l. Na to vlogo je dobila obvestilo, da je ves promet v smeri vzhod-zapad popolnoma prost.

Otvoritev vicinalne proge Murska Sobota—Hodoš za javni promet. Službene novine št. 162 razglajajo: »Ta proga, ki ne stoji v direktni zvezi z ostalimi železnicami v kraljevini, se odvarja ponovno za javni promet. Odprava potnikov, prtljage, psov in ekspresnega blaga, nadalje vojaških oseb ali pošilk, kakor tudi režijskih potnikov, se bo vršil na podlagi dotičnih tarifov, ki so v veljavi v področju Direkcije Zagreb. Za odpravo blaga bo veljala začasno »Tarifa II. del za prevoz blaga, živih živali in mrličev na progah Direkcije Beograd«, od 1. VII. 1922. — Kilometerske oddaljenosti za to progo vsebuje »Tarifa za živino, brzovozno in tovarno blago, II. del za bivšo direkcijo Ljubljana od 15. VIII. 1919«. — Postaje: Gornja Lendava—Mačkovec, Hodoš in Murska Sobota se odvarjajo za celokupni promet, med tem ko bodo služile ostale v tablici navedene postaje za sedaj samo za promet potnikov in prtljage proti doplačilu v vlaku. Iz ministrstva saobraćaja br. 23.190, 20. julija 1922, v Beogradu.

Prometne izpremembe. Sprejemanje in odpošiljanje pošilk v vozovnih nakladah za industrijski tir Scagnetti na postaji Lb. drž. kol. je do nadaljnjega tako omejeno, da smejo posamezne postaje dnevno le po en voz sprejeti in odposlati za to trdiko. — Za postaje s prehodom Zagreb, d. k. Sisak in Bujari, dovoljeno sprejemati in odpošiljati tudi šolske knjige, učila, pisalne in risalne potrebščine.

Dobava, prodaja.

Nabava moke. Komanda dravske divizijske oblasti razpisuje nabavo moke in sicer za garnizijska skladišča Maribor 60.000 kg, Celje 15.000 kg in za intendantsko skladišče Ljubljana 100.000 kg. Pismene ali ustmene ponudbe je vlagati pri divizijski intendaturi komande dravske divizijske oblasti v Ljubljani, objekt XIV. vojašnica Vojvode Mišića do 31. julija t. l. ob 10. uri popoldne. Ravnotam se interesentom pogoj vsak dan na vpogled.

Dobava stekla. Ravateljstvo državnih železnic v Sarajevu razpisuje na dan 16. avgusta 1922 ofertalno licitacijo glede dobave stekla za poslopja in vagone. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki, zlasti glede količine in dimenzij, je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Razno.

Podpora pomorskim parobrodskim podjetjem. Ministrstvo je dovolilo 30.000.000 Din. v podporo pomorskim parobrodskim podjetjem.

Poorstitev kontrole deviznega prometa. Po novem finančnem zakonu dobi fin. minister pravico, da sme postaviti na vsako borzo državnega komisarja, ki bo kontroliral poslovanje z devizami in valutami. Nadalje je dana ministru pravica, da lahko sam odvzame banki pravico poslovanja z devizami in valutami, če greši ta ponovno proti doležbam o poslovanju. V 15 dneh po objavi naredbe v Služb. Novinah se morejo prijaviti ministru vsi denarni zavodi, ki kupčujejo z devizami in valutami.

Podkrajšek, Računstvo za lesne obrte. — V kr. zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani je izšla knjiga: Podkrajšek, Računstvo za lesne obrte, mizarstvo, kiparstvo, rezbarstvo, strugarstvo, kolarstvo, sodarstvo. Cena mehko vezani knjigi 13 Din, pol vezani 15 Din, ki obsega na straneh (178) splošni del z navkom o računskih okrajških ter osnovne račune s celimi in desetinskimi števili ter z navadnimi ulomki. Obsežno je v tem delu posebno poglavje o

merjenju geometrijskih likov in teles, ki je opremljeno tudi z risbami. Temu sledijo poglavja o novcih, vrednostnih papirjih, denarnih zavodih, o zavarovanju delavcev ter procentni računi. — »Strokovni del« pa obsega kalkulacije in sicer nakupne in prodajne, proračune in rentabilitetni račun. Dodatek vsebuje različne mere in uteže, novčene enote različnih držav, specifične teže raznih teles, nekaj zavarovalnih tarif, naobrestitelje za dobo 1 do 30 let ter drugi in tretji koren št. 1—12.000 knjiga, ki jo je tiskarna Sava v Kranju prav čedno iztiskala in opremila, bode poleg istega pisatelja »knjigovodstvac« vsem delnim obrtnikom izyrtstno služila.

Dunajski mednarodni semenj (Wiener internationale Messe) se bo vršil od 10. do 18. septembra t. l. Prospekte morejo dobiti interesi pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Angleški premog v Ameriki. Zaradi stavke ameriških premogarjev, je morala Amerika v tem mesecu naročiti nad pol milijona ton premoga na Angleškem.

Madžarske reparacijske dobave za Jugoslavijo. Madžarske tvornice vagonov so dovršile te dni popravila 2500 vagonov in 400 lokomotiv za Jugoslavijo. Obenem pa so dobile nova naročila pri katerih gre zopet za popravo 2500 vagonov in 400 lokomotiv, kar bo stalo približno 2 milijardi kron.

Kakšna bo svetovna žetev letos? — Mednarodni poljedelski institut v Rimu javlja na podlagi njemu došlih informacij, da je površina letos posejane zemlje približno enaka oni v lanskem letu. V večini evropskih držav kakor tudi v severni Afriki je sledila hladnemu vremenu v prvi polovici maja suša, ki je delovala precej nepovoljno, posebno na useve v Nemčiji, Holandski, Čehoslovaški, Madžarski in Avstriji. V Italiji, Franciji in Angliji bo letos žetev srednje dobra. V Jugoslaviji in Bolgariji, kjer je nekaj manj zasejanega kakor v preteklem letu, so izgledi žetve precej dobri. Pričakuje se, da bo žetev v Ameriki dala kakih 16 milijonov metrskih centov več žita kakor lansko leto, kar

Kupi se

približ. 1.000.000 m² velik gozjd z iglastim drevjem za posekati. Cenjene ponudbe z navedbo cen in natančnimi podatki na upravo lista.

Stročnice za cigarete

Zora in Ambor št. 2 in 3 nudl po znižani ceni D. Rosina preje M. Stadler, Maribor, Vetrinjska ul. 26.

Vzorčni velesejem v Pragi

od 3. do 10. sept. 1922

Centralno tržišče srednje Evrope.

Najcenejši izvirke za nabavo raznovrstnih izdelkov čehoslov. industrije.

Velesejmski znak z izkaznico stoji 25 Din, služi kot permanentna vstopnica v razstavišče in upravičuje k popustu pri vožnji po železnici. Velesejmski stanovanjski urad preskrbi udeležnikom ugodna stanovanja. Natančnejša pojasnila dajejo vsi čehoslovaški konzulati, zastopniki Praškega velesejma in

Velesejmska pisarna
Praga I., Staroměstská radnice

ker se prodajajo tudi znaki in izkaznice.

bi značilo 7% več. Tudi v Kanadi in na Japonskem pričakujejo letos prav dobre žetve.

Borza.

Zagreb, devize: Dunaj 0.225—0.24, Berlin 15.50—16, Budimpešta 5.30—5.50, Milan 366—370, London ček 355—358, Newyork ček 78.25—79, kabel 79.25 do 79.50, Pariz izplačilo 645—665, ček 625 do 640, Praga izplačilo 183—184.50, ček 180—181, Svica 1500—1550, Varšava 1.50, valute: dolar 76—78.50, avstr. krona 0.25—0.30, češke 173—180, franki 640—645, marke 16, leji 0, lire 362 do 365.

Jadranska banka 425—450.
Ljubljanska kreditna banka 210.
Slavenska banka 112.50—113.
Slovenska eskomptna banka 169.
Ljubljanske strojne tovarne 207.50.
Trbov. premog. družba 200—225.

Beograd devize: London 355, Pariz 650, Rim 375, Praga 178, Berlin 15—16, Dunaj 0.24, Bukarešt 49.20, Budimpešta 5.20.

Dunaj, devize: Zagreb 114.85 do 115.15, Beograd 459.40—460.60, Berlin 66.10—66.40, Budimpešta 23.96—24.04, London 1534—1536, Milan 1578.50 do 1581.50, Newyork 344.75—345.25, Pariz 2857—2863, Praga 799—801, Sofija 219.50—220.50, Varšava 592—598, Curih 6543—6557, valute: dolarji 34.250 do 34.350, levi 213—215, n. marke 66.15 do 66.65, angl. funti 1528.50—1531.50, franc. franki 2850—2860, lire 1568—1572, dinarji 457—459, poljske marke 590 do 598, leji 224.50—225.50, švic. franki 6510—6530, češke krona 798.50—801.50, madž. krona 24.24—24.36.

Curih: Berlin 1.0150, Newyork 528.50, London 23.48, Pariz 43.70, Milan 24.07, Praga 12, Budimpešta 0.85, Zagreb 1.65, Sofija 3.40, Varšava 0.0850, Dunaj 0.0175, avstr. krona 0.02.

Oglašajte v Trgovskem Listu!

=AVTO=

benzin, pnevmatika, olje, mast, vsa povravila in vožnja. Le prvotno blago in delo po solidnih cenah nudi **Jugo-Avto**, d. z. o. z. v Ljubljani.

Trgovski pomočnik za trgovino z usnjem in kontoristinja se iščejo.

Ponudbe z referencami in zahtevami na
Martinušić in drug,
tovarna usnja, Ljutomer.

Na drobno!

Na debelo!

Vse vrste usnja: boka, ševro, črni in barvani, prodaja trgovina usnja

J. MARCHIOTTI, LUBLJANA

Sv. Petra cesta štev. 30.

Erjavec & Turk

PRI „ZLATI LOPATI“
trgovina z železnino
in cementom
Ljubljana, Valvazorjev trg 7
preje Hammerschmidt (Mühleisen)
nasproti Križanske cerkve.

Ustanovljeno leta 1896

Mednarodni transporti Antonio Biancheri & Comp., Postojna

Centrala: Ponteba.
Podružnica: Postojna (Poštni predal 17), Villach (Poštni predal 51)
Agentura: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.

Oprema vsake vrste blaga.

Specijalna odprema živil, žive in zaklane
živine v kateri koli kraj.

Vsa naročila za Jugoslavijo sprejema medn.
trg. sped. in sklad. d. d. »Orient«, podružnica
Ljubljana, Sodna ulica šte. 3.

Ustanovljeno leta 1896

Tovarna lesenih žeblicev

„ZORA“ d. z. o. z.

Črnomelj

nudi najboljše lesene žeblice za
čevljarje.

Izdelani so po najnovejšem amerikan-
skem načinu ter so neprekosljive
vrednosti.

BERSON

Gumljevi napetniki
in podplati

Vam ohranijo obuvalo
trpežno
in
lepo.

Berson-Kaučuk d. d. Zagreb, Wilson trg 7.

Tovarna klobukov „ŠEŠIR“

d. d. Škofja Loka

izdeluje najfinejše klobuke vseh vrst iz zajčje dlake

Specijaliteta: velur klobuki.

Kupuje tudi vsako množino zajčjih kož.

Underwood

najboljši ameriški pisalni
stroj sedanjosti

Opalograph

razmnoževalni aparat
razmnožuje strojno in
ročno pisavo potom ne-
izrabljive stekl. plošče.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

The Rex Co. Ljubljana, Gradlišče 10.

Moderno urejena popravilnica vseh pisalnih strojev.

Kraljeva dvorska ekspedija

„ORIENT“

mednarodna trgov. - ekspedijska in skladiščna d. d.
v Mariboru.

Podružnice: Ljubljana, Beograd, Zagreb, Rakek,
Jesenice, Bakar, Subotica.

Obavlja vse v ekspedijsko in carinsko stroko spadajoče
posle, točno in po zmernih cenah. Oskrbi odobrenja
za nakup deviz.

Se priporoča kot domače od trgovcev in industrijcev
ustanovljeno podjetje.

10-4

Vsa pojasnila brezplačna.

The „Oliver“

boljši in najcenejši

pisalni stroj

Zastopstvo in zaloga

Ivan Gaišek

papirna trgovina

LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 2.

LJUBLJANSKI VELESEMENJ

Tovarna gumbov — Slov. Bistrica

Delniška glavica:
K 20,000.000

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Rezervni zakladi:
K 6,500.000

Podružnice:

Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec.

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica šte. 1.

izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Telefoni šte. 146, 458.

Brzjavke: Eskomptna